

A három részre szakadt ország

-Érettségi esszé megoldása-

15. A feladat a három részre szakadt Magyarországgal kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a török berendezkedés jellemző vonásait és a török–magyar együttélés sajátosságait! Válaszában térjen ki a török hódoltság kulturális hatásaira is! *Ne eseménytörténetet írjon!*

Török erődítmények a XVI. században

„A nevezett szandzsákokban [...] fekvő városok és falvak rájai [adófizető alattvalói], ha [ingó]vagyonuk [állat, termény] 300 akcsét ér, 50 akcse harádzsot [fejadót] fizetnek. Ha egy házban három-négy testvér lakik, vagy még ennél is több együtt lakik, mindegyik testvér külön számít, és ha 300-300 akcsényi vagyonnal rendelkeznek, külön-külön fizetik az 50 akcse harádzsot. [...] Akik képesek harádzsot fizetni, azok szpáhjuknak reszmi kapu [kapuadó] fejében Hizir Eljász napján 25 akcsét és Kászim napján 25 akcsét fizetnek. De Buda és Pest rájaira reszmi kapu, mivel ezek a királyok alatt nem szokták fizetni, az új defterben [adóösszeírásban] sem íratott elő.” (*Az esztergomi szandzsák összeírása, 1570*)

„Minthogy azon törökök miatt, kik őnagysága [a szultán] különböző tartományaiból, különösen azonban az anatóliai részokról, nagy számban jönnek Magyarországra, hogy itt foglyokat vásároljanak, az egész határ mentén nemcsak a mi területeinket, hanem őnagysága területét is nagy veszteségek érik; ugyanis részben a bégek és katonák, részben pedig más, határmenti tisztségviselők mindkét fél e határmenti területein békében is, fegyverszünet idején is, nagy számban rabolnak el mindenféle korú embereket, de különösen serdületleneket, őket lopva és titkon eladják az efféle felvásárlóknak. [...] éppen ezért elhatároztuk, hogy a jövőben az ilyen felvásárlókat nem szabad engedni Magyarországhatáraihoz s ezeknek ott tilos emberkereskedelmet folytatni.” (*A drinápolyi békéből, 1568*)

„A török országunk egyes részeit ugyan elfoglalta, de inkább csak háta mögött hagyta, mint meghódította, hiszen saját hivatalait, saját törvényeit behozni nem bírta; kénytelen eltűrni, hogy azok a maguk szervezetében maradjanak, és hogy a maguk alkotmányával éljenek.” (*Balassa János levele, 1555*)

A középkori **Magyarország Buda** török általi **1541-es elfoglalásával három részre szakadt**. Az ország keleti részét birtokolta az **Erdélyi Fejedelemség Erdélyt, és a Partium területét beleértve**, nyugaton a **Magyar Királyság** erőteljes *Habsburg befolyás alá került*, az **ország középső részét** pedig a törökök **Hódoltság** néven szervezték meg.

A Hódoltságban az elfoglalt területeket **vilajetekre** osztották. A legelső és a legfontosabb a **budai vilajet** lett, élén a **budai pasával**. Később több vilajet is létrejött (pl. *temesvári*). Mivel a Hódoltság az **Oszmán Birodalom határterülete** volt, így a **végvárrendszer megszervezése kulcsfontosságú volt számukra is**. A végvárrendszer fenntartása óriási költségekbe került, ezért más területekről vontak el forrásokat.

A Hódoltságban a **közigazgatást az iszlámhoz igazították**. A nemmuszlim embereknek (*rájáknak*) kötelező volt **harádzsot** fizetni a szultánnak, a jobbágyok mellett **kapuadót** is **fizettek a szpáhinak**. Az adófizetők pontos számáról összeírások, **defterek** készültek, amit a **defterdár** állított össze. A **pesti és budai jobbágyoknak a királyság alatt nem kellett kapuadót fizetni**, a törökök meghagyták a kiváltságukat, vagyis **alkalmazkodtak a korábbi, magyar adórendszerhez**. Ez Balassa János leveléből is kiderül.

A drinápolyi egyezmény részletéből kiderül, hogy a **határmenti területeket „nagy veszteségek érik”**, hiszen mindkét fél **embereket rabol innen**. Mivel a katonai ellátás akadozott, ezért az emberkereskedelemmel, rablásokkal próbáltak jövedelemhez jutni, ami a **népesség csökkenéséhez vezetett**.

Balassa János leveléből kiderül, hogy nem csak a **magyar adórendszert hagyták meg a törökök**, hanem **egyes mezővárosoknak (főképp a belső hászbirtokokon) önrendelkezési jogot is biztosítottak**, ezzel létrejöttek a **parasztvármegyék**, amiből következtethetünk, hogy a **hódítóknak mindennél fontosabb volt a belső stabilitás megteremtése**, megtartása. A határvidékeken kialakult **kettős adóztatás** rendszere, illetve a **rablógazdálkodás** együttesen hozzájárult a területek elnéptelenedéséhez.

A Hódoltság következtében az országban **megjelentek** az iszlám vallással kapcsolatos **építmények** (pl. *dzsámik, mecsetek, minaretek*), **új szavak épültek be a magyar nyelvbe**, illetve számos szokásukat (pl. *Fürdési szokások, kávézás*) vettük át.

Esszé itt is megtalálható: (15-ös feladat): https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2018tavasz_emelt/e_tort_18maj_fl.pdf